

دانشگاه گوارا، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی

نشریه کارآفرینی در کشاورزی
جلد ششم، شماره اول، بهار ۱۳۹۸

<http://jead.gau.ac.ir>

صفحات: ۱۱۴-۱۰۱

DOI: 10.22069/jead.2020.18392.1428

کشاورزی شهری: راهبردی برای توسعه اشتغال و کارآفرینی

کلثوم حمیدی^۱، جعفر یعقوبی^{۲*}، محسن احدنژاد روشتی^۳

^۱دانشجوی دکتری، گروه ترویج، ارتباطات و توسعه روستایی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران

^۲دانشیار گروه ترویج، ارتباطات و توسعه روستایی، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران

^۳دانشیار گروه جغرافیا، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۷/۰۲؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۷/۲۹

چکیده

افزایش اشتغال و کاهش بیکاری به عنوان یکی از شاخص‌های توسعه‌یافتگی جوامع محسوب می‌شود. با توجه به رشد جمعیت شهرهای جهان و افزایش تقاضا برای غذا و شغل، کشاورزی شهری می‌تواند یکی از راهبردهای مهم برای پاسخ به این تقاضا باشد. هدف از این تحقیق، بررسی نقش کشاورزی شهری در اشتغال و کارآفرینی در کشورهای مختلف جهان بود. از نظر روش‌شناسی، این تحقیق از نوع مطالعات علمی-مروری می‌باشد و از روش مطالعه اسنادی و کتابخانه‌ای عمیق استفاده شده است. بررسی‌ها نشان داد، علیرغم وجود محدودیت‌ها و حمایت‌های ناپیچ، فعالیت‌های کشاورزی شهری، سهم قابل‌توجهی از اشتغال و تولید محصولات کشاورزی در کشورهای مختلف جهان را به خود اختصاص داده است. طبق نتایج، کشاورزی شهری دارای ظرفیتی است که می‌تواند طیف وسیعی از فرصت‌های اشتغال کارآفرینانه در بخش تولید و خدمات کشاورزی در شهر را برای جوانان جویای کار به‌ویژه فارغ‌التحصیلان کشاورزی دارای ایده‌های نو تأمین کند. همچنین یکی از مهم‌ترین انگیزه‌های کشاورزان شهری در کشورهای درحال توسعه از جمله ایران تأمین غذای باکیفیت و کسب درآمد پایدار با انگیزه‌های کارآفرینانه است، لذا کشاورزی شهری در کشور ایران که بیکاری جوانان یکی از چالش‌های اصلی است، می‌تواند به عنوان راهکاری برای اشتغال مولد جوانان و فارغ‌التحصیلان کشاورزی مورد توجه متولیان اشتغال و توسعه قرار بگیرد.

واژه‌های کلیدی: کشاورزی شهری، کسب‌وکار، کارآفرینی، توسعه پایدار شهری

مقدمه

همچنین یک عامل زیستی برای حفظ محیط‌زیست بوده و به عنوان سنت فرهنگی و فنی است که به‌نوبه‌ی خود نشان‌دهنده تمدن است (Tindeche et al., 2014). اینکه بسیاری از کارآفرینان کوچک و بزرگ، کشاورزی را به عنوان شغل خود انتخاب می‌کنند، به پایداری بازار تقاضای آن مربوط می‌شود از این نظر که مواد غذایی همواره حتی در شرایط رکود

کشاورزی شاخه مهمی از اقتصاد ملی است که کارکردهای مختلفی دارد. کشاورزی یک منبع مهم کسب‌وکار و فعالیت تجاری است که همواره بخش بزرگی از نیروی کار را به خود جذب می‌کند.

*نویسنده مسئول: Yaghobi@znu.ac.ir

اقتصادی یک کالای مصرفی با تقاضای مستمر است (Nzimande, 2013).

از اوایل قرن بیست و یکم، پدیده شهرنشینی با رشد سریعی در تمامی کشورهای جهان به‌ویژه کشورهای در حال توسعه اتفاق می‌افتد. این پدیده، شهرها را با چالش‌های زیادی از جمله افزایش جمعیت مصرف‌کننده، افزایش بیکاری و فقر، کاهش امنیت غذایی و تخریب محیط‌زیست روبرو کرده است. به گزارش سازمان خواربار و کشاورزی^۱ در پی افزایش شهرنشینی در کشورهای در حال توسعه، جمعیت فقیر شهری هم افزایش یافته است و پیش‌بینی کرده است که تا سال ۲۰۲۵، جمعیت فقیر شهری به ۵۰ تا ۸۵ درصد کل جمعیت زیر خط فقر کشورهای آمریکای لاتین، آسیا و آفریقا خواهد رسید (Indraprahasta and Agustina, 2012). بنابراین در کشورهای حال توسعه، پدیده فقر نیز در حال شهری شدن است و رشد جمعیت فقیر به مراتب سریع‌تر از رشد کلی جمعیت اتفاق می‌افتد. در چنین شرایطی کشاورزی شهری می‌تواند پاسخی برای کاهش فقر شهری در این کشورها باشد (Zeza & Tasciotti, 2010).

از نظر سازمان خواربار و کشاورزی (FAO) کشاورزی در شهر و به‌ویژه در پیرامون شهر، امکان اشتغال و کسب درآمد و دسترسی به غذا را برای جمعیت شهری فراهم می‌کند. فائو، کشاورزی در حاشیه شهرها را به‌عنوان توسعه‌دهنده پایگاه اقتصادی شهر از طریق تولید، فرآوری، بسته‌بندی و بازار رسانی محصولات مصرفی می‌بیند. این امر ضمن اینکه منجر به افزایش فعالیت‌های کارآفرینانه و ایجاد فرصت‌های شغلی می‌شود موجب کاهش هزینه‌های غذایی و افزایش کیفیت مواد غذایی می‌شود (Nzimande, 2013).

1. The Food and Agriculture Organization (FAO)

2013). در واقع کشاورزی شهری یک سیستم کشاورزی چند کارکردی است که فعالیت‌های سنتی کشاورزی را با فعالیت‌های سرگرمی و اوقات فراغت، نشاط و پویایی اقتصادی، سلامت فردی، رفاه جامعه، چشم‌انداز و موضوعات حفاظت محیط‌زیست مرتبط می‌کند (Miccoli et al., 2016).

مهم‌ترین ویژگی کشاورزی شهری، ادغام آن در نظام اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی شهری است. این یکپارچگی از یک سو از طریق استفاده از منابع شهری مانند زمین، آب، نیروی کار و ضایعات آلی شهری می‌باشد و از سوی دیگر از طریق اثراتی است که بر امنیت غذایی، محیط‌زیست، اقتصاد، انسجام اجتماعی، فرهنگ، سلامت جسمی و روحی و کاهش بیکاری و فقر دارد (Dieleman, 2016). به این ترتیب پرداختن به کشاورزی شهری و زمینه‌های کارآفرینی آن می‌تواند به‌عنوان یک امر مهم در تعیین نقش کشاورزی در توسعه پایدار شهری و هدایت برنامه‌ریزی‌های شهری مطرح باشد (Peng et al., 2015). با توجه به آنچه در اهمیت کشاورزی شهری و نقش آن در ایجاد اشتغال و کارآفرینی و کاهش فقر و بیکاری در جوامع شهری گفته شد، در این تحقیق تلاش بر این شده است، علاوه بر تبیین مفهوم و مزایای کشاورزی شهری، به بررسی انگیزه و هدف شهرنشینان از فعالیت‌های کشاورزی و همچنین به نقش و سهم کشاورزی شهری در اشتغال بر اساس آمارها و داده‌های موجود از کشورهای مختلف جهان اعم از توسعه‌یافته و در حال توسعه پرداخته شود.

روش پژوهش

این تحقیق از نظر روش‌شناسی، از نوع مطالعات علمی - مروری می‌باشد که در آن با توجه به هدف تحقیق و ماهیت موضوع و همچنین جدید بودن آن از روش مطالعه اسنادی و کتابخانه‌ای استفاده شده است.

کنار پنجره و هر روش تولیدی دیگر نمود پیدا کند
(Burgin, 2018)

انجام فعالیت‌های کشاورزی در شهر و حاشیه آن اثرات مثبت بی‌شماری را برای شهرنشینان به همراه دارد که در نهایت موجب توسعه پایدار شهری می‌شود (Ruiz, 2016). گرادینارو و همکاران (۲۰۱۸)، مزایای کشاورزی شهری را به دو دسته مزایای ملموس و غیرملموس تقسیم می‌کنند. از مزایای ملموس آن می‌توان به تولید غذا و مواد خام و مزایای غیرملموس می‌توان به ارزش‌های فرهنگی آن اشاره کرد. به این صورت که کشاورزی شهری باعث ایجاد همبستگی اجتماعی و احساس تعلق اجتماعی در گروه‌های مردمی فعال در کشاورزی می‌شود. همچنین موجب انتقال تجربیات و آموزش‌های افراد در زمینه کشاورزی و طبیعت می‌شود. علاوه بر این، کشاورزی شهری می‌تواند به شکل‌دهی رشد شهری و افزایش ناهمگونی منظر کمک کند. بنابراین کشاورزی شهری یک پیشنهاد بسیار خوبی برای کاربری اراضی چندکارکردی در تحقق توسعه پایدار شهری است (Grădinaru et al., 2018).

تولید مواد غذایی توسط شهرنشینان باعث افزایش امنیت غذایی و بهبود تغذیه آنان به‌ویژه در شرایط بحرانی می‌شود. همچنین در این حوزه از کشاورزی، به خاطر نزدیکی مراکز تولید به بازار مصرف، ضمن افزایش میزان دسترسی به غذا، مدت ماندگاری و تازگی غذاهای فاسدشدنی نیز افزایش می‌یابد (Rezai et al., 2016). طرفداران کشاورزی شهری ادعا دارند که کشاورزی در شهر نه تنها برای افراد کم‌درآمد بلکه برای افرادی با درآمد متوسط، بیکاران و افراد با کار نیم وقت اهمیت دارد (Oyegbami and Lawal, 2018). همپوی و همکاران (۲۰۰۷) نیز به نقل از اسمیت^۱ بیان می‌کند که کشاورزی شهری

با توجه به اندک بودن منابع فارسی، منابع اصلی تحقیق را منابع علمی لاتین تشکیل داده است.

کشاورزی شهری و مزایای آن: ساده‌ترین تعریف کشاورزی شهری، تولید مواد غذایی در محدوده شهرها می‌باشد که توسط فائو در سال ۱۹۹۶ ارائه شد. لیکن با توجه به شرایط خاص هر منطقه‌ای و با توجه به سیستم اکولوژیکی و اقتصادی شهرها تعاریف مختلفی می‌توان از آن ارائه داد (Colasanti et al., 2012). بر اساس تعریفی که فائو در سال ۲۰۱۳ ارائه داده است، کشاورزی شهری، صنعتی است که به تولید، فرآوری و بازرسانی انواع محصولات زراعی و دامی و سوخت در پاسخ به نیاز روزانه متقاضیان در شهرها بر روی اراضی شهری و با استفاده از آب شهری به‌طور پراکنده در داخل و پیرامون شهرها با استفاده از روش‌های فشرده، و با استفاده یا باز استفاده از منابع طبیعی و ضایعات شهری می‌پردازد (Nzimande, 2013).

موگوت از محققان به نام در حوزه کشاورزی شهری، یک تعریف کلی و جامعی از کشاورزی شهری ارائه داده است که در اکثر متون منتشر در این زمینه مورد استفاده قرار می‌گیرد، از نظر وی کشاورزی شهری عبارت است از یک صنعت مستقر در داخل و پیرامون شهرها که طی آن با استفاده از منابع، خدمات و نیروی انسانی شهری، انواع محصولات خوراکی و غیرخوراکی تولید، فرآوری و توزیع می‌شود (Mougeot, 2010).

کشاورزی شهری حدود ۱۵ درصد از غذای جهان را فراهم می‌کند. کشاورزی شهری می‌تواند در شکل‌های مختلفی از جمله مزارع فشرده و کوچک شهری، تولید غذا در منزل، تسهیم زمین، پشت‌بام سبز، زنبورداری، گلخانه مراکز آموزشی، باغچه رستوران، تولید غذا در فضاهای عمومی، باغ‌های چریکی، باغ‌های مشارکتی، تولید سبزی در بالکن و

اقتصادی بالایی تولید شود، متعاقباً سطح اشتغال بهبود می‌یابد و جذب و راه‌اندازی ظرفیت کسب‌وکارهای خرد که به‌طور غیرمستقیم با کشاورزی مرتبط‌اند افزایش می‌یابد. بهبود شرایط اقتصادی کلی باعث افزایش سطح مصرف می‌شود. در نهایت اینکه ارزش اقتصادی املاک محله‌هایی که از طریق کشاورزی شهری احیا شده‌اند افزایش می‌یابد. به‌طوری‌که اخیراً به لطف کشاورزی شهری بسیاری از اراضی متروکه و بدون استفاده شهر احیاء و بازسازی شده است (Miccoli et al., 2016).

این‌دراپراهاستا و آگوستینا (۲۰۱۲)، یک جمع‌بندی از مزایای کشاورزی شهری در ابعاد سه‌گانه اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی ارائه داده است که در جدول ۱، آورده شده است.

جدول ۱- مزایای چندگانه کشاورزی شهری

ابعاد	مزایا
اجتماعی	افزایش عرضه غذا، بهبود وضعیت تغذیه فقرا، بهبود سلامت عمومی، کاهش نرخ بیکاری، افزایش انسجام و همبستگی اجتماعی و کاهش احتمال اختلاف و تضاد اجتماعی
اقتصادی	فراهم کردن فرصت‌های شغلی، افزایش درآمد مردم، کاهش فقر، افزایش میزان خوداشتغالی
زیست‌محیطی	افزایش بهره‌وری محیط‌زیست شهری، صرفه‌جویی و حفاظت از منابع آب و زمین، بازیافت پسماند شهری (مثل تولید کمپوست از زباله‌ها و...)، افزایش راندمان منابع زمین، کمک به ایجاد آب‌وهوای سالم، بهبود کیفیت محیط‌زیست

مأخذ: (Indraprahasta and Agustina, 2012).

کسب درآمد می‌باشد. سایر انگیزه‌ها مثل گذران اوقات فراغت و سرگرمی در رتبه‌های بعدی قرار دارند. البته ناگفته نماند که تفاوت بین کشاورزی شهری برای خودمصرفی یا برای فروش بستگی به نوع سیستم کشاورزی، روش تولید، نوع محصول تولیدی، فرصت‌های بازاریابی، جنسیت و سطح درآمدی کشاورز دارد (Poulsen et al., 2015; Bryld, 2003).

در کشورهای درحال توسعه و کم‌درآمد، بین ۵۰ تا ۹۰ درصد درآمد مردم فقیرنشین شهری صرف تأمین غذا می‌شود، لذا کشاورزی شهری به‌عنوان یکی از

می‌تواند یک فعالیت کارآفرینانه‌ی ساده‌ای برای اقشار مختلف مردم با سطوح درآمدی متفاوت باشد. به این صورت که برای فقیرترین مردم دسترسی به غذای سالم و کافی را فراهم می‌کند برای خانوارهای نسبتاً فقیر ضمن دسترسی به غذای باکیفیت و ارزان یک منبع درآمدی خوب نیز محسوب می‌شود. برای خانوارهایی با درآمد متوسط، کشاورزی امکان صرفه‌جویی و پس‌انداز و بازگشت سرمایه در اراضی شهری را فراهم می‌کند و بالأخره اینکه برای گروه کارآفرینان بزرگ و کوچک یک کسب‌وکار سودآوری به شمار می‌آید (Hampwaye, 2007).

از نظر اقتصادی، چنان‌چه در فعالیت‌های کشاورزی شهری از راهبردهای کارآمد و تخصصی تولید گیاهان باارزش و گران‌بها استفاده و ارزش

دلایل و انگیزه کشاورزان شهری: انگیزه، نیازهایی هستند که افراد را به‌سوی جهت‌های خاصی هدایت می‌کنند. از نظر روانشناسی، انگیزه به‌عنوان فرآیندی است که موجب آغاز، هدایت و حفظ رفتارهای هدفمند می‌شود و شامل نیروهای زیستی، عاطفی، اجتماعی و شناختی است (Partalidou and Anthopoulou, 2017).

مهم‌ترین انگیزه‌ی ساکنان شهر برای انجام فعالیت‌های کشاورزی شهری به‌ویژه در کشورهای کم‌درآمد، در وهله اول تأمین نیاز غذایی خانواده و در وهله بعد

شهری، علاقه شخصی به تولید غذا در مقیاس بزرگ‌تر و یک حس اخلاقی برای عدالت و امنیت غذایی و دسترسی همه به غذای کافی و مناسب عنوان شد. همچنین مهم‌ترین انگیزه شرکت‌های فعال در توسعه مزارع شهری در مقیاس تجاری، ایجاد اشتغال برای جوانان و در پی آن کاهش اعتیاد و ارتکاب جرم بوده است.

هیرش^۴ و همکاران (۲۰۱۶)، در مطالعه‌ای در منطقه بن راین سیج آلمان نشان دادند به ترتیب ارتباط با طبیعت، تولید محصول ارگانیک، ایجاد ارتباطات اجتماعی با افراد جدید، تولید غذای سالم، زیباسازی شهر، بهبود آب‌وهوا، سلامت جسمی و روحی مهم‌ترین دلایل شهرنشینان برای فعالیت‌های کشاورزی بوده است و انگیزه خودکفایی از کمترین اهمیت برخوردار می‌باشد.

پوریاس^۵ و همکاران (۲۰۱۵)، در مطالعه‌ای در پاریس و مونترال در زمینه انگیزه باغبانان شهری از تولید مواد غذایی به این نتایج رسیدند که، مهم‌ترین دلیل شهرنشینان برای فعالیت در باغات شهری و مهم‌ترین کارکرد مورد انتظار آنان از این باغات، تأمین مواد غذایی متنوع و باکیفیت (سالم، تازه و خوش‌طعم) برای خودمصرفی بوده و سوددهی اقتصادی آن چندان اهمیتی برایشان نداشته است. دیگر کارکردهای مورد انتظار شهرنشینان از فعالیت‌های باغبانی، به ترتیب شامل کارکرد اجتماعی باغات (افزایش ارتباط و تعامل با مردم)، ارتقای سلامت روحی و جسمی، فاصله گرفتن از زندگی شهری، ارتباط با طبیعت، گذران اوقات فراغت، آموزش و یادگیری، بهبود چشم‌انداز شهر بود.

نتایج بررسی کورترایت و واکفیلد^۶ (۲۰۱۱)، در تورنتوی کانادا، نشان داد، ارتباط با طبیعت، حفظ

راهکارها برای بهبود وضعیت امنیت غذایی و همچنین بهبود وضعیت سلامت، فقر و بیکاری و به‌طورکلی پایداری شهری در این جوامع می‌باشد. اما در کشورهای توسعه‌یافته، که سطح درآمدی مردم در وضعیت مطلوبی است. فعالیت‌های کشاورزی شهری عمدتاً به‌عنوان سرگرمی و سبک زندگی سبز با هدف پیوند طبیعت با فضای شهری و کاهش اثرات گزاهای گلخانه‌ای و تا حدی هم انگیزه‌های کارآفرینانه مطرح است (Indraprahasta and Agustina, 2012). در ادامه بخشی از مطالعات موجود در زمینه‌ی انگیزه و دلایل ساکنان شهر از فعالیت‌های کشاورزی آورده می‌شود.

پارتالیدو و آنتوپولو^۱ (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای در یونان در زمینه انگیزه افراد برای فعالیت‌های کشاورزی شهری بر اساس هرم نیازهای مازلو انجام دادند، که نتایج نشان داد به ترتیب نیاز به تولید غذای خود و دسترسی به غذای سالم و تازه، نیاز به ورزش و سرگرمی و تفریح و انگیزه‌های روان‌درمانی شخصی، نیاز اقتصادی (اشتغال و کسب درآمد)، زیباسازی و توسعه فضای سبز شهری و انگیزه‌های زیست‌محیطی و پیوند با طبیعت و در آخر نیاز به معاشرت و ایجاد ارتباط اجتماعی احساس تعلق، احترام و محبت به عنوان مهم‌ترین انگیزه ساکنان شهر برای کشاورزی می‌باشد. هیچ‌یک از افراد به نیاز خودشکوفایی و تعالی سازی (بالاترین سطح هرم) اشاره نکردند.

بر اساس مطالعه آیراکوا^۲ (۲۰۱۷)، مهم‌ترین دلایل فعالیت ساکنان شهری در تولید محصولات کشاورزی به ترتیب تولید برای خودمصرفی و فروش مازاد محصول و کسب درآمد می‌باشد. بر اساس تحقیقی که پولسن^۳ (۲۰۱۶) در شهر بالتیمور آمریکا انجام داد، انگیزه افراد برای فعالیت‌های کشاورزی در مزارع

4. Hirsch
5. Pourias
6. Kortright & Wakefield

1. Partalidou & Anthopoulou
2. Ayerakwa
3. Poulsen

نتایج تحقیق کیوتیوا^۵ و همکاران (۲۰۱۰)، در حراره،
حراره،

زیمبابوه، نیز نشان دهنده این است که بهبود سطح
امنیت غذایی (دسترسی به غذای سالم، تازه، مغذی،
مقرون به صرفه و متنوع) مهم ترین انگیزه برای
فعالیت های کشاورزی شهرنشینان بوده است و
درآمدزایی از این طریق چندان مدنظر آنان نبوده و
درآمد حاصل از این گونه فعالیت ها تأثیر معنی داری بر
کل درآمد کشاورز نداشته است.

هوورکا (۲۰۰۶)^۶، طی مطالعه ای در بوتسوانا و
زیمبابوه نشان داد که برخی از زنان سرپرست خانوار
از کشاورزی شهری در جهت حمایت از خانواده خود
در قالب فعالیت های روزانه و همچنین در جهت
توانمندسازی اقتصادی و اجتماعی بهره می گیرند.

اولیویر و هینکن^۷ (۲۰۱۷) در مطالعه ای در کیپ
تاوان نشان دادند، مهم ترین انگیزه زنان برای
فعالیت های کشاورزی شهری، ایجاد ارتباطات
اجتماعی و تقویت سرمایه اجتماعی و پس از آن بهبود
سطح امنیت غذایی است.

نتایج مطالعه ای که حمیدی و یعقوبی (۱۳۹۷)، در
شهر زنجان انجام دادند نشان داد که زیباسازی فضای
منزل، تلطیف روحیه اعضای خانواده، تأمین سلامت
روحي و جسمی، گذران اوقات فراغت، پیوند با
طبیعت، فرار از استرس های زندگی شهری، علاقه به
کشاورزی، دسترسی به مواد غذایی تازه و ارگانیک
مهم ترین انگیزه ی شهرنشینان از انجام فعالیت های
کشاورزی است. برای آنان انگیزه ی صرفه جویی در
هزینه های غذایی خانوار، اشتغال و کسب درآمد از
طریق کشاورزی دارای کمترین اولویت بودند.

منظر، آموزش و آشنا کردن کودکان با طبیعت،
پایداری زیست محیطی، ارتباط با هویت فرهنگی و
سستی گذشته، ورزش، سرگرمی، تعامل و تبادل
محلله ای، بهبود امنیت غذایی از طریق افزایش
دسترسی به غذای با کیفیت، سالم، تازه و
مقرون به صرفه از جمله دلایل شهرنشینان برای
مشارکت در فعالیت های کشاورزی شهری است.

در آمریکای شمالی (ایالات متحده آمریکا و کانادا)
یک نسل جدیدی از کشاورزی شهری با انگیزه های
کارآفرینانه شکل گرفته است. این صنعت مدرن
کشاورزی شهری به دنبال بهره مندی از پتانسیل های
اقتصادی شهر برای تولید غذای ارگانیک و محلی
است. مطالعه ای استول هندسک^۱ (۲۰۱۱) در ونکوور
کانادا و مطالعه کافمن و بیلکی^۲ (۲۰۰۰) در
ایالات متحده آمریکا نشان دهنده این است که
فعالیت های تولید و بازاریابی مواد غذایی در شهر یک
کسب و کار اختصاصی و در حال گسترش است، که
اگرچه ممکن است همه آنها کسب و کار پرسودی
نباشند اما کارکردهای غیر پولی زیادی می توانند داشته
باشند.

مطالعه ای اسمارت^۳ و همکاران (۲۰۱۵)، در
کوپریت زامبیا نشان داد که کشاورزی شهری یک
استراتژی مهم برای مقابله با بحران های اقتصادی و
بهبود معیشت خانوارها محسوب می شود. در بررسی
سیماتله و بینس^۴ (۲۰۰۸)، در لوزاکای زامبیا مشخص
شد، تأمین مواد غذایی و پس از آن کسب درآمد،
مهم ترین انگیزه برای فعالیت های کشاورزی
شهرنشینان است.

5. Kutiwa
6. Hovorka (2006)
7. Olivier & Heinecken

1. Stolhandske
2. Kaufman and Bailkey
3. Smart
4. Simatele & Binns

کلثوم حمیدی و همکاران

پشتیبان، دسترسی به مواد غذایی سالم‌تر، علاقه به طبیعت و انگیزه‌های اقتصادی (دسترسی به مواد غذایی ارزان‌تر و کسب درآمد) می‌باشد.

در جدول ۲، یک جمع‌بندی مقایسه‌ای در زمینه‌ی انگیزه و دلایل شهرنشینان از فعالیت‌های کشاورزی ارائه شده است.

شعبانعلی فمی و همکاران (۱۳۸۹)، در مطالعه‌ای در کرج نشان دادند که مهم‌ترین اهداف شهرنشینان از مشارکت در فعالیت‌های کشاورزی شهری اجتماع-

جدول ۲- انگیزه شهرنشینان از انجام فعالیت‌های کشاورزی

کشورهای توسعه‌یافته		کشورهای در حال توسعه	
اولویت	انگیزه‌ها	اولویت	انگیزه‌ها
۱	ورزش، سرگرمی، تفریح و گذران اوقات فراغت، سلامت جسمی و روحی، ارتباط با طبیعت و آموزش و یادگیری	۱	تولید و دسترسی به غذای تازه، سالم، ارگانیک و مقرون‌به‌صرفه برای خانوار
۲	انگیزه‌های زیست‌محیطی، توسعه فضای سبز و زیباسازی شهر، بهبود کیفیت آب‌وهوا	۲	ایجاد اشتغال، کسب درآمد
۳	ایجاد ارتباطات اجتماعی و تقویت سرمایه اجتماعی	۳	ورزش، سرگرمی، تفریح و گذران اوقات فراغت، سلامت جسمی و روحی، ارتباط با طبیعت و آموزش و یادگیری
۴	تولید و دسترسی به غذای تازه، سالم، ارگانیک و مقرون‌به‌صرفه برای خانوار	۴	ایجاد ارتباطات اجتماعی و تقویت سرمایه اجتماعی
۵	ایجاد اشتغال، کسب درآمد	۵	انگیزه‌های زیست‌محیطی، توسعه فضای سبز و زیباسازی شهر بهبود کیفیت آب‌وهوا

نقش کشاورزی شهری در توسعه اشتغال و کارآفرینی در کشورهای مختلف جهان: اگرچه مطالعات، سهم ناچیز کشاورزی شهری در اقتصاد و تولید درآمد را نشان می‌دهد، اما برخی از مطالعات هم نشان‌دهنده این است که عده‌ای از شهرنشینان، تمام‌وقت به کشاورزی اشتغال دارند و درآمدشان از این راه تأمین می‌شود (Poulsen et al., 2015). به‌طوری‌که در حال حاضر، علیرغم حمایت‌های محدود و موانع دیگر، ده‌ها میلیون دلار محصول با ارزش توسط کشاورزان شهری تولید می‌شود (Oyegbami and Lawal, 2018).

حدود ۷۰ درصد از بزرگ‌ترین شهرهای جهان در کشورهای در حال توسعه قرار دارند (Wu et al., 2013). که بخش قابل‌توجهی از جمعیت شهری این کشورها بیکار بوده و یا دارای شغلی با درآمد زیر خط فقر هستند که بخش عمده آن صرف مایحتاج غذایی آنان می‌شود (FAO, 2010). در کشورهای در حال توسعه، اگرچه اثرات اقتصادی بخش کشاورزی در مقایسه با بخش خدمات و صنعت چندان چشمگیر نیست، اما اثرات اجتماعی آن همچنان غالب است. به‌طوری‌که در نبود فرصت‌های شغلی رسمی در بخش خدمات و صنعت، بخش کشاورزی مهم‌ترین بخش امرارمعاش مردم است (De Bon et al., 2010). به‌عنوان مثال در کنگو^۱ به ازای هر هکتار مزرعه شهری، ۴۰ شغل (حدود ۶۶۰۰۰ شغل) ایجاد شده

نقش کشاورزی شهری در توسعه اشتغال و کارآفرینی در کشورهای مختلف جهان: اگرچه مطالعات، سهم ناچیز کشاورزی شهری در اقتصاد و تولید درآمد را نشان می‌دهد، اما برخی از مطالعات هم نشان‌دهنده این است که عده‌ای از شهرنشینان، تمام‌وقت به کشاورزی اشتغال دارند و درآمدشان از این راه تأمین می‌شود (Poulsen et al., 2015). به‌طوری‌که در حال حاضر، علیرغم حمایت‌های محدود و موانع دیگر، ده‌ها میلیون دلار محصول با ارزش توسط کشاورزان شهری تولید می‌شود (Oyegbami and Lawal, 2018).

حدود ۷۰ درصد از بزرگ‌ترین شهرهای جهان در کشورهای در حال توسعه قرار دارند (Wu et al., 2013).

والادارس^۳ برزیل، ۴۵ درصد از جمعیت شهری در کشاورزی مشغول هستند. در هاوانا پایتخت کوبا حدود ۱۱۷۰۰۰ شغل مستقیم و ۲۶۰۰۰ شغل غیرمستقیم در کشاورزی شهری وجود دارد. در شهر شانگهای چین حدود ۲/۷ میلیون کشاورز شهری (۳۱/۸ درصد کل کارگران)، حدود ۲ درصد از تولید ناخالص داخلی شهر را تولید می‌کنند. در شهر پکن چین کشاورزی در حاشیه شهر تعداد زیادی از نیروی کار مهاجر (بین ۵۰۰۰۰۰ تا ۱ میلیون نفر) را جذب کرده است. در شهر مانیل فیلیپین ۱۲۰۰۰۰ خانوار کم‌درآمد شهری به لحاظ اقتصادی وابسته به تولید گل یاس محلی هستند (De Zeeuw and Dubbeling, 2009). در ناکورو، کنیا، کشاورزی شغل تمام‌وقت حدود ۲۶ درصد از خانوارهای فقیر شهری است (Poulsen et al., 2015).

همان‌طور که بررسی منابع و آمارها نشان می‌دهد کشاورزی شهری در کشورهای درحال توسعه بیشتر معیشتی، سنتی و بیشتر از آنکه کارآفرینانه باشد، صرفاً باعث اشتغال‌زایی می‌شود.

با توجه به هدف تحقیق مبنی بر نقش کشاورزی شهری در توسعه کارآفرینی، لازم به توضیح است که اساساً کارآفرینی یک ویژگی رفتاری افراد است نه ایجاد یک شغل و کسب‌وکار (Carree and Thurik, 2010). در واقع کارآفرینی فرآیندی است که شامل کشف، ارزیابی و بهره‌برداری از فرصت‌ها برای معرفی یک محصول، خدمات، فرآیندها، روش‌های سازمان‌دهی و بازارهای جدید می‌باشد (Arora, 2015).

از آنجا که در کشورهای توسعه یافته، فعالیت‌های کشاورزی در شهر در اشکال و سیستم‌های متنوع نمود یافته و از شیوه‌های جدید و نوآورانه استفاده می‌شود.

است و حدود ۳۳۰ هزار نفر به صورت غیرمستقیم از کشاورزی شهری در این کشور سود می‌برند. در داکار، پایتخت سنگال، زنان حدود ۳۰ درصد از سبزی‌ها را در باغچه‌های کوچک تولید می‌کنند که علاوه بر تأمین نیاز مصرفی خانوار، مازاد محصولاتشان را به فروش می‌رسانند. کشاورزی شهری در هانوی^۱، پایتخت ویتنام، برای حدود ۱۵۰۰۰۰ خانوار شهری کم‌درآمد (۲۴ درصد) تولید درآمد می‌کند. حدود ۱۰ درصد از نیروی کار ماهر در این شهر، مستقیماً در کشاورزی مشغول هستند و هزاران کارگر به‌طور غیرمستقیم از طریق تولید نهاده‌ها از جمله بذر، فرآوری غذا و توزیع آن کسب درآمد می‌کنند. کشاورزی شهری در آرژانتین، برزیل و اروگوئه مشاغلی را در سیستم بازار رسانی شامل بازارهای کشاورزان و تحویل غذا درب منزل ایجاد کرده است. بنابراین کشاورزی شهری نقش مهمی در توسعه اقتصاد محلی به‌ویژه در مناطقی با زمین‌های مناسب برای کشت دارد (FAO, 2010). همچنین براساس گزارش بنیاد کشاورزی شهری و امنیت غذایی^۲، در آکرا پایتخت غنا، حدود ۱۳/۶ درصد از خانوارها مشغول کشاورزی شهری هستند که حدود ۷۰۰ خانوار تولیدات خود را به بازار عرضه می‌کنند. در داکار پایتخت سنگال حدود ۲۵۰ واحد مرغداری و ۳۰۰۰ سبزی‌کاری خانوادگی (۱۴۰۰۰ شغل) وجود دارد که ۱۲۵۰ مزرعه (۹۰۰۰ شغل) کاملاً تجاری هستند. در دارالسلام پایتخت تانزانیا، کشاورزی شهری دومین کارفرمای شهری است و ۲۰ درصد از اشتغال شهر را به خود اختصاص داده است. در کامپالا پایتخت اوگاندا حدود ۳۵ درصد خانوارهای شهری مشغول کشاورزی هستند. در شهر گاورنادور

1. Hanoi, Vietnam
2. Resource Centers on Urban Agriculture & Food Security Foundation (RUAF)

3. Governador Valladares, Brazil

است که تبدیل به یک اقتصاد پایدار و قوی شود. لذا برنامه‌هایی برای جذب بیشتر مردم و ایجاد مشاغل بیشتر در شهر در نظر گرفته است (Ter Horst, 2017). در این کشور بیش از ۲۵۰۰۰۰ باغ اجتماع وجود دارد (Van Leeuwen et al., 2010).

۲- کشاورزی اجتماع-پشتیبان^۲: یکی از متداول‌ترین سیستم‌های کشاورزی شهری بازارمحور در کشورهای توسعه‌یافته، کشاورزی اجتماع-پشتیبان است که یک نوع سیستم همکاری بین کشاورز و مشتری است، به این صورت که مشتری مبلغی را قبل از فصل رشد برای یک سهمی از محصول مزرعه به کشاورز می‌پردازد و در فصل برداشت، سهم خود را دریافت می‌کند و یا حتی می‌تواند محصول را خود برداشت کند (Hanson et al., 2019). در واقع کشاورزی اجتماع پشتیبان یک استراتژی بازاریابی مستقیم برای تولیدکنندگان کوچک بوده و به عنوان یک سازوکاری برای توسعه روابط مثبت بین تولیدکننده و مصرف‌کننده می‌باشد (خسروی پور و همکاران، ۱۳۹۸). در کشورهای آمریکای شمالی و اروپایی روزبه‌روز بر محبوبیت کشاورزی اجتماع پشتیبان افزوده می‌شود (Mok et al., 2014).

۳. باغچه‌های حیات خلوت: این شکل از کشاورزی کم‌مقیاس‌ترین کشاورزی شهری است که شامل فعالیت‌های کشاورزی در فضاهای منزل (حیاط، بالکن، پاسیو، دیوار، پشت بام) می‌باشد (Mok et al., 2014). شهر پاریس از سال ۲۰۱۶ فراخوان پروژه سالانه‌ای تحت عنوان "پاریس کالچرز"^۳ به معنی "کشاورزان پاریس" را برگزار می‌کند. طی این پروژه، ابتدا کلیه فضاهایی که امکان کاشت در آن وجود دارد مشخص شده و برای ایجاد مزارع و باغات با هدف کمک به حفظ تنوع زیستی و ترغیب بازگشت

لذا در ادامه به اشکال غالب کشاورزی شهری در این کشورها پرداخته می‌شود.

۱- باغ‌های اجتماع^۱ (جمعی): قطعات بزرگی از زمین هستند که به قطعات کوچکی تقسیم می‌شوند تا در اختیار خانواده‌های متقاضی برای تولید محصولات مختلف (اغلب سبزی و گل) قرار بگیرد. مالک این باغات می‌تواند شهرداری، مؤسسات، گروه‌های اجتماعی و شرکت‌های خصوصی باشد (Mok et al., 2014). باغ‌های اجتماع (جمعی) شکل تکامل یافته باغ‌های پیروزی است که در جنگ جهانی اول و دوم برای حفظ امنیت غذایی و امنیت اجتماعی در آمریکا رایج بود (Ernwein, 2014). اغلب زمین‌هایی که به این باغات اختصاص می‌یابند جزء زمین‌های متروکه و خالی شهر هستند. نزدیک به ۳۶۰۰ شرکت توسعه اجتماعی (CDC) در ایالت متحده آمریکا وجود دارد که به دنبال فرصت‌های سرمایه‌گذاری اقتصادی جدید و ایجاد شغل برای شهروندان در مناطق کم‌درآمد شهر و در زمین‌های خالی هستند (Kaufman and Bailkey, 2000). بر اساس گزارش انجمن باغبانی جمعی آمریکا، بیش از ۱۸۰۰۰ باغ جمعی در ایالات متحده آمریکا و کانادا وجود دارد. بر اساس آمار منتهی به سال ۲۰۰۶، تعداد ۷۳۷ باغ جمعی در ۳۳ منطقه کلان‌شهر لندن وجود دارد. نکته جالب توجه این است علیرغم کاهش تعداد این قطعات باغی، تقاضا برای این قطعات از سوی شهرنشینان رو به افزایش است. در استرالیا نیز حداقل ۲۲۰ باغ جمعی وجود دارد. (Mok et al., 2014).

در میان کشورهای توسعه‌یافته، هلند سابقه‌ی دیرینه‌ای در کشاورزی شهری و باغ‌های اجتماع دارد. در آمستردام، ابتکارات کشاورزی شهری بسیاری از پرورش سبزی در بالکن تا باغ‌های بزرگ وجود دارد. چشم‌انداز استراتژیک آمستردام تا سال ۲۰۴۰ این

2. Community –Supported Agriculture (CSA)

3. Parisculteurs

1. Community garden

کشاورزی به شهر به داوطلبان شامل کلیه کشاورزان، باغداران، طراحان فضای سبز، کارآفرینان، معماران و ساکنین عادی شهر فراخوان داده می‌شود تا پیشنهادهای خود را ارسال کنند. سایت‌های انتخاب شده شامل زمین‌های داخل و حاشیه شهر و پشت‌بام ساختمان‌ها است (French Food in the US, 2019). چشم‌انداز برنامه‌ی "پاریس کالچرز" تا سال ۲۰۲۰ این است که ۱۰۰ هکتار از ساختمان‌های شهر را به کار بگیرد و ۳۰ هکتار آن را به پروژه‌های کشاورزی شهری اختصاص دهد (Pariculteurs, 2019).

جمع‌بندی، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

مسئله‌ی روند رو به رشد شهرنشینی و در پی آن افزایش تقاضا برای غذا از یک سو و افزایش بیکاری از سوی دیگر اساس بررسی‌های این تحقیق بود. با توجه به بررسی‌ها و اهمیت مسئله‌ی اشتغال، در جوامع شهری که ظرفیت مشاغل رسمی در بخش خدمات و صنعت در آن محدود می‌باشد، کشاورزی شهری، راهبردی است که طیف وسیعی از فرصت‌های اشتغال و کسب‌وکارهای کارآفرینانه را برای شهرنشینان به‌ویژه جوانان جویای کار ارائه می‌دهد. این امر در کشور ایران که بیکاری جوانان یکی از مشکلات اصلی می‌باشد اهمیت بیشتری دارد. به‌عبارت‌دیگر بخش کشاورزی شهری در ایران و فرصت‌های موجود در این بخش برای توسعه و گسترش کسب‌وکارهای کارآفرینانه می‌تواند راهکاری برای اشتغال جوانان و فارغ‌التحصیلان کشاورزی باشد.

بررسی‌ها نشان‌دهنده پتانسیل‌های قابل‌توجه کشاورزی شهری برای بهبود وضعیت اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی شهرها است، که حمایت‌های مردم و مسئولان و برنامه‌ریزان شهری را طلب می‌کند.

بر اساس پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه کشاورزی شهری، در کشورهای در حال توسعه و کم‌درآمد، که سهم عمده درآمد مردم شهری صرف تأمین غذا می‌شود، کشاورزی شهری به عنوان یکی از راهکارها برای بهبود وضعیت امنیت غذایی و همچنین بهبود وضعیت سلامت، فقر و بیکاری و به‌طورکلی پایداری شهری در این جوامع می‌باشد. از این رو انگیزه و دلیل شهرنشینان در کشورهای در حال توسعه تأمین غذا و سپس کسب درآمد است. سایر انگیزه‌ها مثل گذران اوقات فراغت و سرگرمی در اولویت‌های بعدی قرار دارند. اما در کشورهای توسعه یافته، فعالیت‌های کشاورزی شهری عمدتاً به عنوان سرگرمی و سبک زندگی سبز با هدف پیوند طبیعت با فضای شهری و کاهش اثرات گازهای گلخانه‌ای و تا حدی هم انگیزه‌های کارآفرینانه می‌باشد.

بررسی آمارها و گزارش‌های بین‌المللی نشان داد، علیرغم چالش‌ها، محدودیت‌ها و موانع و حمایت‌های ناچیز و محدود، فعالیت‌های کشاورزی شهری سهم قابل‌توجهی از اشتغال و تولید محصولات کشاورزی در کشورهای مختلف جهان از جمله ایران را به خود اختصاص داده است. بررسی منابع علمی حوزه کشاورزی شهری، وجود یک مسئله و معضل مشترک بین کشورها را نشان داد و آن به رسمیت نشناختن فعالیت‌های کشاورزی شهری از سوی مسئولان و سیاست‌گذاران است. اعتقاد سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان شهری بر این است که فعالیت‌های کشاورزی و تولید مواد غذایی متعلق به زمین‌های روستایی است و اکثراً ترجیح می‌دهند زمین‌های خالی شهر را به کاربری‌هایی با ارزش اقتصادی بالاتر اختصاص دهند. همچنین برای مردم، ایده تبدیل اراضی شهری به مناطقی برای تولید مواد غذایی هنوز یک موضوع بیگانه است. این مسئله شاید به تدریج در کشورهای توسعه یافته از طریق افزایش آگاهی مردم

همایش ملی کشاورزی شهری، تهران، معاونت امور باغبانی وزارت جهاد کشاورزی - پردیس ابوریحان دانشگاه تهران.

۲. خسروی پور، ب.، سلیمانی هارونی، خ.، کاظمی، ف. ۱۳۹۸. کشاورزی اجتماع پشتیبان (CSA) استراتژی نیل به پایداری تولید. جغرافیا و روابط انسانی، ۴: ۱۳۷-۱۴۸.

۳. شعبانعلی فمی، ح.، قاسمی، ج.، ملک‌پور، ر.، شریفی، ا. ۱۳۸۹. تحلیل نگرش شهروندان کرج نسبت به مشارکت در کشاورزی اجتماع - پشتیبان. تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران، ۴۱: ۸۹-۱۰۰.

4. Arora, R. 2015. *Perspectives of Entrepreneurship and Its Impact on Stakeholders' Co-Creation. Entrepreneurial Challenges in the 21st Century*, Springer: 1-11.
5. Ayerakwa, H.M. 2017. *Urban households' engagement in agriculture: implications for household food security in Ghana's medium sized cities*. *Geographical Research*, 55(2): 217-230.
6. Bryld, E. 2003. *Potentials, problems, and policy implications for urban agriculture in developing countries*. *Agriculture and human values*, 20(1): 79-86.
7. Burgin, S. 2018. 'Back to the future'? *Urban backyards and food self-sufficiency*. *Land Use Policy* 78: 29-35.
8. Carree, M.A. and Thurik, A.R. 2010. *The impact of entrepreneurship on economic growth*. *Handbook of entrepreneurship research*, Springer: 557-594.
9. Colasanti, K.J.A., Hamm, M.W. and Litjens, C.M. 2012. *The City as an Agricultural Powerhouse? Perspectives on Expanding Urban Agriculture from Detroit, Michigan*. *Urban Geography*, 33(2): 348-369.
10. De Bon, H., Parrot, L., and Moustier, P. 2010. *Sustainable urban agriculture in developing countries. A review*. *Agronomy for sustainable development*, 30(1): 21-32.
11. De Zeeuw, H. and M. Dubbeling. 2009. *Cities, food and agriculture: challenges*

از مزایای کشاورزی شهری حل شده باشد اما در اکثر شهرهای جهان همچنان به عنوان یک مانع مهم مطرح است. بی‌شک، اگر فعالیت‌های کشاورزی شهری در ایران از حمایت‌های دولتی برخوردار شود، چشم‌اندازی که برای آن متصور می‌شود شهرها را به لحاظ اقتصادی متحول ساخته و فرصت مناسبی برای اشتغال مولد جوانان به‌ویژه فارغ‌التحصیلان کشاورزی دارای ایده‌های کارآفرینانه فراهم می‌آورد.

به‌منظور توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه کشاورزی در شهر پیشنهاد می‌شود:

- فعالیت‌های تحقیق و ترویج در حوزه کشاورزی شهری و پتانسیل‌های آن در اشتغال و کارآفرینی افزایش یابد. ایده‌ها و تجربیات موفق در این حوزه شناسایی و معرفی شود. این کار از اولین اقدامات در توسعه کشاورزی شهری و شناساندن آن به مردم و مسئولان است.

- توصیه می‌شود در اعتبارات مربوط به اشتغال‌زایی و کارآفرینی در سازمان‌های دولتی به‌ویژه صندوق کارآفرینی امید، به کسب‌وکارهای کارآفرینانه کشاورزی شهری اولویت داده شود.

- محدودیت‌های قابل توجه در پیشبرد فعالیت‌های کارآفرینانه کشاورزی شهری به‌ویژه بروکرسی اداری، دستورالعمل‌های صدور مجوز و مشخص نبودن سازمان دولتی متولی صدور مجوز رفع گردد.

- برای دسترسی بیشتر به تسهیلات توسعه‌ای، شکل‌ها و سازمان‌های کسب‌وکارها و کارآفرینان کشاورزان شهری تقویت شود.

منابع

۱. حمیدی، ک.، یعقوبی، ج. ۱۳۹۷. بررسی انگیزه و اهداف شهروندان از فعالیت‌های کشاورزی شهری (مورد مطالعه: شهروندان شهر زنجان). اولین

22. Kaufman, J.L., and Bailkey, M. 2000. *Farming inside cities: Entrepreneurial urban agriculture in the United States*. Cambridge, MA: Lincoln Institute of Land Policy.
23. Kortright, R., and Wakefield, S. 2011. *Edible backyards: a qualitative study of household food growing and its contributions to food security*. *Agriculture and Human Values*, 28(1): 39-53.
24. Kutiwa, S., Boon, E., and Devuyt, D. 2010. *Urban agriculture in low income households of Harare: an adaptive response to economic crisis*. *Journal of Human Ecology*, 32(2): 85-96.
25. Miccoli, S., Finucci, F., and Murro, R. 2016. *Feeding the cities through urban agriculture the community esteem value*. *Agriculture and Agricultural Science Procedia*, 8: 128-134.
26. Mok, H.F., Williamson, V.G., Grove, J. R., Burry, K., Barker, S.F., and Hamilton, A.J. 2014. *Strawberry fields forever? Urban agriculture in developed countries: a review*. *Agronomy for Sustainable Development*, 34(1): 21-43.
27. Mougeot, L.J. 2010. *Agropolis: The social, political and environmental dimensions of urban agriculture*: Routledge.
28. Nzimande, P. 2013. *Does Urban Agriculture Create Job Opportunities?*, Available at: https://www.researchgate.net/publication/316472851_Does_Urban_Agriculture_Create_Job_Opportunities
29. Olivier, D. W., & Heineken, L. 2017. *Beyond food security: women's experiences of urban agriculture in Cape Town*. *Agriculture and human values*, 34(3): 743-755.
30. Oyegbami, A. and Lawal, B.O. 2018. *Gender Participation in Urban Agriculture in Ibadan Metropolis of Oyo State, Nigeria*. *International Journal of Agricultural Extension*, 5(3): 87-91.
31. Pariculteurs. 2019. *Pariculteurs*. Online available from: <http://www.pariculteurs.paris/en/about/> , accessed on: 08-27-2019
32. Partalidou, M., and Anthopoulou, T. 2017. *Urban allotment gardens during precarious times: from motives to lived and the way forward*. RUAF Foundation, Leusden.
12. Dieleman, H. 2017. *Urban agriculture in Mexico City; balancing between ecological, economic, social and symbolic value*. *Journal of Cleaner Production*, 163: S156-S163.
13. Ernwein, M. 2014. *Farming urban gardening and agriculture: On space, scale and the public*. *Geoforum* 56: 77-86.
14. FAO, 2010. *Growing Greener Cities*. 19 pages. Available at: <http://www.fao.org/ag/agp/greencities/pdf/ggc-en.pdf>
15. French Food in the US. 2019. "Pariculteurs" program brings ag to French capital, online available from: <https://frenchfoodintheus.org/4183>, accessed on: 08-27-2019
16. Grădinaru, S.R., Triboi, R., Iojă, C.I., and Artmann, M. 2018. *Contribution of agricultural activities to urban sustainability: Insights from pastoral practices in Bucharest and its peri-urban area*. *Habitat International*, 82: 62-71.
17. Hampwaye, G., Nel, E. and Rogerson, C. M. 2007. *Urban agriculture as local initiative in Lusaka, Zambia*. *Environment and Planning C*, 25(4): 553-572.
18. Hanson, K L., Volpe, L.C., Kolodinsky, J., Hwang, G., Wang, W., Jilcott Pitts, S.B., ... and Seguin, R.A. 2019. *Knowledge, Attitudes, Beliefs and Behaviors regarding Fruits and Vegetables among Cost-offset Community-Supported Agriculture (CSA) Applicants, Purchasers, and a Comparison Sample*. *Nutrients*, 11(6): 1320.
19. Hirsch, D., Meyer, C., Klement, J., Hamer, M., and Terlau, W. 2016. *Urban agriculture and food systems dynamics: urban gardening and urban farming of the Bonn-Rhein-Sieg region, Germany*. *Proceedings in Food System Dynamics*: 406-419.
20. Hovorka, A. J. 2006. *Urban Agriculture: Addressing Practical and Strategic Gender Needs*. *Development in Practice*, 16(1): 51-61.
21. Indraprahasta, G.S., and Agustina, I. 2016. *Urban agriculture Activity and its potentials to eradicate urban poverty in Jakarta*. *Tataloka*, 14(3): 186-200.

40. Smart, J., Nel, E. and Binns, T. 2015. *Economic crisis and food security in Africa: Exploring the significance of urban agriculture in Zambia's Copperbelt province*. *Geoforum* 65: 37-45.
41. Stolhandske, S. 2010. *Urban farming in Vancouver*. Master of Urban Studies, Faculty of Arts and Social Sciences, Simon Fraser University.
42. Ter Horst, R. 2017. *Temporary Urban Agriculture, a Permanent Phenomenon?* MSc Thesis Land Use Planning, Urban Environmental Management, Wageningen University.
43. Tindecche, C., Marcuta, A., and Marcuta, L. 2014. *Importance of the agricultural sector as a branch of the national economy*. *Scientific Papers: Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development*, 14(4): 299-305.
44. Van Leeuwen, E., Nijkamp, P. and de Noronha Vaz, T. 2010. *The multifunctional use of urban greenspace*. *International Journal of Agricultural Sustainability*, 8(1-2): 20-25.
45. Wu, K., Ye, X., Qi, Z. and Zhang, H. 2013. *Impacts of land use/land cover change and socioeconomic development on regional ecosystem services: The case of fast-growing Hangzhou metropolitan area, China*: 276-284.
46. Zezza, A., and Tasciotti, L. 2010. *Urban agriculture, poverty, and food security: Empirical evidence from a sample of developing countries*. *Food policy*, 35(4): 265-273.
33. Peng, J., Liu, Z., Liu, Y., Hu, X. and Wang, A. 2015. *Multifunctionality assessment of urban agriculture in Beijing City, China*. *Science of the Total Environment*, 537: 343-351.
34. Poulsen, M.N. 2017. *Cultivating citizenship, equity, and social inclusion? Putting civic agriculture into practice through urban farming*. *Agriculture and Human Values*, 34(1): 135-148.
35. Poulsen, M. N., McNab, P. R., Clayton, M. L., and Neff, R. A. 2015. *A systematic review of urban agriculture and food security impacts in low-income countries*. *Food Policy*, 55: 131-146.
36. Pourias, J., Aubry, C., and Duchemin, E. 2016. *Is food a motivation for urban gardeners? Multifunctionality and the relative importance of the food function in urban collective gardens of Paris and Montreal*. *Agriculture and Human Values*, 33(2): 257-273.
37. Rezai, G., et al. 2016. *Urban agriculture: a way forward to food and nutrition security in Malaysia*. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 216: 39-45.
38. Ruiz, C.G. 2016. *Potential for urban agriculture on former farmland at Bredtvet and Gaustad, Oslo*. NIBIO Report. 2(13).
39. Simatele, D.M., and Binns, T. 2008. *Motivation and marginalization in African urban agriculture: The case of Lusaka, Zambia*. In *Urban Forum* 19(1): 1-21.

Gorgan University of Agricultural
Sciences and Natural Resources

Journal of Entrepreneurship in Agriculture Vol. 6(1), 2019

<http://jead.gau.ac.ir>

DOI:10.22069/jead.2020.18392.1428

Urban Agriculture: A Strategy to Promote Employment and Entrepreneurship

K. Hamidi¹, J. Yaghoubi^{2*} and M. Ahadnejad Reveshty³

¹PhD Student, Dept. of Extension, Communication and Rural Development,
University of Zanjan, Zanjan, IRAN

²Associate Prof, Dept., of Extension, Communication and Rural Development,
University of Zanjan, Zanjan, IRAN

³Associate Prof, Dept., of Geography, University of Zanjan, Zanjan, IRAN

Received: 23/09/2020; Accepted:20/10/2020

Abstract

Increasing employment and reducing unemployment are considered as one of the indicators of the development of societies. Due to population growth of cities around the world and the increasing demand for food and jobs, urban agriculture can be one of the important strategies to respond these demands. The purpose of this study was investigating the role of urban agriculture in employment and entrepreneurship in different countries of the world. In-depth library study has been used in this study. Results showed that despite limited constraints and support, urban agricultural activities have significant share of employment and production of agricultural products in various countries around the world. According to the results, urban agriculture has a capacity that can provide a wide range of entrepreneurial employment opportunities in the agricultural production and services sector for young job seekers, especially agricultural graduates with new ideas. Also, providing safe food and earning a stable income with entrepreneurial motivations is one of the most important motivations for urban farmers in developing countries, including Iran. Therefore, urban agriculture in Iran, where youth unemployment is one of the main challenges, can be considered as a solution for employment of young people and agricultural graduates.

Keywords: Urbanization, Urban agriculture, Business, Entrepreneurship, Urban sustainable development

*Corresponding author: yaghobi@znu.ac.ir